

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240.—
za pol leta 120.—
za četrt leta 60.—
za en mesec 20.—
za inozemstvo celoletno K 4/4.

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 40.—
za inozemstvo 55.—

SLOVENE

== Inzerati: ==
Enostopna pettirsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6.—
poslana itd. . . po K 9.—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15;
Izbija vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
niku ob 6. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nevrnjeni plačila se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 630 na naročnike in št. 349 na oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-her. 7563.

Veliki boj.

Po angleških ogljekopih že par mesecev delo popolnoma počiva. Splošni štrajk angleških rudarjev je posledica ukinitja državne kontrole nad rudokopi, kakor je obstojala med vojno. Država je takrat delo pošteno plačevala, ker pa se ni delalo za dobiček, je država s trgovskega stališča silno doplačevala in se je tega socialnega bremena zdaj iznebila. Kakor hitro pa so zasebni lastniki zopet postali neomejeni gospodarji nad produkcijo premoga, so hoteli takoj izpremeniti mezdno skalo, ki je zagotavljala delavcu svoj minimum, da bi mogli plače splošno znižati, izgovarjajoč se na splošno produkcijsko krizo. Delavstvo bi bilo končno privolilo v reformo mezd, če bi se mu bila priznala kakšne vrste sokontrola nad produkcijo, oziroma ustanovitev narodne mezdne komisije, s čemer bi se bila za problem cele narodne produkcije zainteresirala sploh vsa javnost. Da lastniki o tem nočejo ničesar slišati, nikogar ne preseneča, pač pa kaže obnašanje Lloyd Georga v tej zadevi čisto jasno, kako je danes angleška vlada analogno kakor francoska in severno-ameriška goli eksponent sindikata kapitalistov. Dočim je pred vojno in med vojno kazala vsaj nekaj socialnega smisla, se danes ne pomišlja celo brani interese veleproducentov. Šele zadnje dni je vlada, ki se je dozdaj držala popolnoma pasivno, upajoč, da se štrajk sam zloži, predlagala, da naj se plače za izvesten procent znižajo, zato pa hoče razliko izravnavati z enkratno podporo 10 milijonov funtov sterlingov, dokler se mezdno vprašanje definitivno ne uredi. Ker ta rešitev ni principielna in ne nujna nobenih garancij, da se mezdni položaj delavstva končno splošno ne poslabša, — nasprotno bi vrgla delavstvo za celih 30 let nazaj — so jo rudarji odklonili in pri splošnem glasovanju s 423.511 glasovi proti 183.827 sklenili, da se štrajk nadaljuje.

Pri tej stvari ne gre samo za rudarje, temuč vse angleško delavstvo, za mehanične strojne delavce, za delavce pri bombazevi in volneni industriji in za transportne delavce. Industriji se sklicujejo na to, da treba stroške za angleško proizvodstvo splošno znižati, da more Anglija zavzeti zopet svoj položaj kot prvovrstna industrija in trgovska sila med velikimi državami-proizvoditeljicami na svetu. Pred vojsko je med posameznimi državami vladalo več ali manj neko gospodarsko in finančno ravnotežje. Vojska pa je ustvarila čisto posebni položaj, da je ena država (Severna Amerika) upnik celega sveta, druga pa (Nemčija) celemu svetu dolguje; ostale države pa so skoro v relativno enakomerni drugi zadolžene, ne da bi mogle svoje dolgeve izterjati, oziroma svoje obveznosti izpolniti, ako nočejo provocirati gospodarske katastrofe. Med temi se nahaja tudi Anglija, dasi je edina država, ki je velik del svojih inozemskih dolgov že izplačala in izkazuje naravnost sijajen državni proračun. Anglija mora živeti, ki jih dobiva po ogromni večini iz inozemstva (od petih hlebov kruha, ki jih v izvestni dobi poje angleški državljan, so trije tujeje izvora), plačati s svojim eksportom, med katerim zavzema prvo mesto premog. Da se ta eksport vzdrži na višini, je treba stroške produkcije znižati, da more inozemstvo angleške produkte kupovati in to se po mnenju veleindustrijev more doseči le z znižanjem delavskih mezd, ki produkcijo najbolj dražijo.

Ti razlogi pa nikakor ne držijo. Delavci upravičeno vprašujejo: Zakaj naj se delavec v prid celokupnosti gospodarsko prikradja, dočim takozvani višji sloji niti oddaljene mislijo nato, da prikradajo sebe, da znižajo svoj »standard of life«, to je, potrebe in zahteve, ki jih oni stavljajo na življenje? Nobenemu angleškemu veleindustrijalcu ne pade v glavo, da bi se odpovedal gotovemu procentu od svojih dividend v prid državi, dasi so dobički akcijskega kapitala tudi relativno večji nego pred vojno, dasi kopičenja premoženja v rokah nekater-

nikov strahovito narašča, dasi bodo od ogromnih milijard nemške vojne odškodnine ravno ti krogi imeli najbolj ogromne profite. Tako pa ti veleroparji zahtevajo žrtve v prid države le od slojev, ki žive od dela svojih rok. Čisto naravno, da delavsko ljudstvo te tendence rudarskih lastnikov tolmači kot veliko kapitalistično zaroto, da se delavske moči še bolj eksploatirajo in dobički posameznikov pomnože potom spekulacije baš na oni »posebni gospodarski položaj«, ki je nastal po vojni in ki naj služi za pretvezo, da se delavske plače splošno znižajo. Ta sklep je tembolj utemeljen, ker je vlada Lloyd Georga še tri dni pred rudarskim glasovanjem odpravila mezdni minimum za poljedelske delavce in minimum, po katerem so dozdaj najemniki na veleposestvih plačevali žito ter oves, za kar spričo dohodnosti angleških veleposesti ni prav nobenega raz-

loga. Vse skupaj ni nič drugega nego koncentrirani roparski načrt velekapitalistov, ki razširjajo seveda bajko, da je rudarski štrajk delo moskovskega sovjeta v svrhu razlastitve vseh bogatinov in lastnikov.

Da gre tukaj za zlobni namen, pa najbolj jasno dokazuje dejstvo, da vlada, ki je le izvrševalni organ teh gospodov, že par mesecev rajši trpi, da vse delo počiva, da začneja vsled pomanjkanja premoga pešati sploh vsa industrija in da je trgovina paralizirana, nego da energično nastopi za pravično poravnavo. To kaže, da se velekapital ne boji te ogromne izgube, ker upa, da jo bo desetero nadomestil, ko se delavske moči izčrpajo. Štrajk je tudi politično velikega pomena, ker vpliva na nadomestne volitve po posameznih okrajih, ki kažejo, da sedanja vlada vsled svoje antisocialne politike v širši javnosti nima več tiste zaslombe, ki jo je dozdaj imela.

Pašić zanika sporazum z Italijo.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) Na današnji seji konstituante je ministrski predsednik Pašić odgovoril na interpelacijo poslanca Vojislava Lazića glede baroške in reške luke. Pašić je rekel: Glede tega vprašanja sem prejel tudi od drugih poslancev več interpelacij. Odgovoril bom obširneje v kratkem. Za danes samo to: Med našo vlado in Italijo ni podpisan noben sporazum o skupni eksploataciji reške in baroške luke. Vedeti pa morate, da smo v rapalski

pogodbi pristali na to, da postane Reka neodvisna država. Reka ima po tej pogodbi pravico, da reško luko sama uporablja, ali pa se sporazume s sosednjimi državami. Reka sama želi sporazuma. Nam se ni treba pogajati prej, dokler se ne izvede rapalska pogodba in dokler Reka ne notifikira svoje ustanovitve. Še-le potem se bomo mogli odzvati povabilu neodvisne reške države na pogajanje za sklenitev sporazuma. —

Razdelitev Hrvatske na oblasti.

Belgrad, 22. junija. Člani ustavnega odseka vladne večine so konferirali o razdelitvi države na oblasti. Sklenili so, da bodo kot oblasti ostala sedanja okrožja v Bosni, Srbiji in Vojvodini, ako se v določenem času ne sprejme zakon o administrativni razdelitvi države. Hrvatska bi bila v tem

primeru razdeljena na štiri oblasti, od katerih bi prvo tvorile zagrebška, belovarska in varaždinska županija, drugo osiješka in požeška, tretjo liško-krbavska in modruško-reška, in četrto sremska županija. Na to razdelitev bo menda pristala tudi vlada.

Stojan Protič v Vojvodini.

Belgrad, 22. junija. (Izv.) G. Stojan M. Protič je odpotoval pred nekoliko dnevi v Vojvodino, kjer bo imel v vseh večjih mestih agitacijske shode. Glavni shod bo v Novem Sadu. Namen njegovega potovanja je, da pridobi vojvodinske radikalce za svoj ustavni načrt, po katerem bi tudi Vojvodina dobila obširno samoupravo.

Seja konstituante.

Belgrad, 22. junija. Po odgovoru ministrskega predsednika Pašića je konstituanta prešla na razpravo o 8. poglavju. Narodni socialist Brandner govori proti 8. oddelku ustave, o katerem pravi, da je reakcionaren. Izjavi se za nedeljivo Slovenijo. Za njim govori zemljoradnik Stevan Benin, ki očita vladi, da bi, ako bi imela malo več dobre volje, mogla pridobiti velik del hrvatskega naroda za aktivno sodelovanje pri določevanju ustave. Govori proti posameznim členom. — Nato govori radikalček dr. Ivanič, ki zahteva, da se za vsaki oblasti možnost za svoboden razvoj. Administrativna decentralizacija bi bila po njegovem mnenju najboljša. Kritizira posamezne člene tega poglavja. Seja je bila zaključena ob 13. uri, prihodnja pa je bila odredjena na 16. uro popoldne.

Jugoslovanska vojaška delegacija v Pragi.

Praga, 22. junija. (Izv.) V kratkem pride v Prago jugoslovanska vojaška delegacija z nalogo, da se določijo podrobnosti glede vojaške konvencije med Češkoslovaško in Jugoslavijo.

Iz rimskega parlamenta.

Rim, 21. junija. (Stefani.) Listi poročajo, da je v poslanski zbornici o priliki spopada med socialisti in fašisti delovni minister Labriola napadel socialistično stranko. Ministrski predsednik Giolitti je Labriolo nujno pozval, naj ostane nevtralen, pri čemer se je Labriola odstranil iz dvorane.

Rim, 21. jun. (Stefani.) Kakor poročajo listi je delovni minister Labriola radi dogodka v zbornici podal ostavko.

Odločen nastop poslanca Wilfana v rimskem parlamentu.

Rim, 21. junija. (Stefani.) V zbornici je rabil jugoslovanski poslanec Wilfan v svojem govoru dvakrat izraze, ki so žalili Italijo in armado. Predsednik zbornice ga je pozval k redu. Min. predsednik Giolitti je protestiral med odobravanjem zbornice v imenu vlade proti poslancu Wilfanu. Ta se je opravičeval s tem, da so mu besede ušle nehote.

Protest proti razcepljenju Tirolske.

Rim, 21. junija. V zbornici je izjavil poslanec Walther (Bozen) v nemškem jeziku v imenu svojih tovarišev, da ne bodo gojili iredente, temveč bodo pripravljeni, nasloniti se na italijanski narod. Nato je prečital poslanec Walther izjavo, v kateri protestira proti razkosanju Tirolske, povzročenemu po mirovni konferenci, in zahteva pravico samoodločbe. Nato je govoril govoril italijanski. Njegov govor so poslušali mirno in z zanimanjem.

Program avstrijske vlade.

Dunaj, 22. junija. Na današnji seji narodnega sveta je zvezni kancelar Schober razvil program nove vlade, ki stoji trdno na temelju sanacijskega programa, dodeljenega z delegatom finančnega komiteja zveze narodov. Glede zunanje oblike je poudaril zvezni kancelar, da se bo vlada potrudila, vzdržati zaupanje v veliki in dobre razmere do sosednjih držav in da bo gojila razmere napram Nemčiji. K tem spada naloga, odpraviti težkoče glede potnih listov na mejah, zlasti v prometu s sosednjimi državami in tako utreti gospodarskemu prometu svobodno pot. Nova vlada bo že v malo dneh v Portorože imela priložnost, pokazati svojo dobro voljo glede odstranitve vseh pri prometu s sosednjimi državami nastalih spornih vprašanj.

Samostojna Irska.

Berlin, 22. junija. Kakor javlja »Vossische Zeitung« iz Londona, je kralj Jurij danes dopoldne otvoril ulstreski parlament v Belfastu.

Pravica ali nasilje?

Včeraj smo objavili glavne točke nameravane nove ministrske naredbe, s katero hočejo današnji vladodržci ne toliko zasukati obstoj države in ohraniti v njej notranji red in mir, ampak v prvi vrsti zagotoviti sebi premoč in nadvlado nad drugimi strankami za dogledno vrsto let. Nameravana naredba pa vsebuje poleg tega še toliko določb, kakršne so v vsaki pravni državi nemogoče, da smo primorani opozoriti javnost tudi na to stran naredbe, da bo ložje razumela, kako pojmujejo današnji demokratije v naši državi demokratizem.

Prvi del namerav. naredbe preti z ostrimi kaznimi onim, ki hočejo zrušiti državo nasilnim potom. V teh besedah leži težka obdolžitev z ene in huda samoobsodba z druge strani.

Težka obdolžitev: Kdo pa je tisti, ki hoče nasilnim potom zrušiti državo? Naredba ne navaja nobenega pozitivnega dokaza za trditve, da take stranke ali taki činitelji v državi res obstoje, ampak samo predpostavlja, da obstoje. A tudi če obstoj nasilnih razruševalnih tendenc le predpostavlja, tega ne sme storiti brez stvarne podlage in brez dokazov. Do danes pa takih dokazov nimamo in tudi vlada jih nima. Ali hoče Radić razrušiti državo? Kolikor je nam znano, ne. Tudi on hoče državo, samo drugače urejeno kakor to zahteva današnja vladna večina, in drugače kakor ostale opozicijske stranke. O komunistih velja isto: Tudi oni hočejo državo, seveda urejeno po sovjetskem sistemu. Nobenega dokaza pa do danes javnost nima, da hoče Radić oziroma da hočejo komunisti formo današnje naše države izpremeniti na nasilen način. Kjer pa manjkajo pozitivni dokazi, tam je neumestno izdajati naredbe, ki imajo moč zakona, in te naredbe naslanjati le na gola domnevanja. Tako zakonodavec ne sme postopati, ako noče pridevka nasilnež, in take metode veljajo v pravnem svetu kot nemoralne.

Z druge strani pa vsebujejo take naredbe hudo samoobsodbo. Vlada bo seveda rekla v svoje opravičilo, da ima dokaze v rokah za predpostavko, iz katerih je njena naredba izšla. Dobro; recimo, da jih ima. Ako jih ima, se moramo vprašati: Odkedaj? Ima jih lahko že dolgo, ali pa jih je dobila šele v najnovejšem času. Toda naj jih ima že dolgo ali le malo časa, v vsakem slučaju bi bila vlada dolžna takoj poseči vmes na podlagi obstoječih zakonov in krivce brez ozira na njihovo družabno stališče, politično pripadnost ali poslansko imuniteto izročiti pristojnemu sodišču! Tega pa vlada doslej ni storila in nam ni znani en slučaj kakega čisto-političnega procesa, kjer bi se bila dala dokazati komu kaka politična krivica s sodnijsko utrjenimi dokazi. Ako pa ima vlada pozitivne dokaze za nasilno protidrjavno rovanje v rokah in kljub temu ni dvignila obtožbe proti nikomur, potem to ni politična umerenost in umestna popustljivost, ampak naravnost kazniva brezbržnost in neopravičljiva malomarnost, vsled katere spada odgovorni minister sam pod določbo iste obznane, ki nosi njegov lastnoročni podpis!

Ekstremno-radikalni sociologi in »boljševiki« med juristi trde, da ima ljudstvo v gotovih danih okolišnih pravico poseči tudi po oboroženi samopomoči, in ljudsko mišljenje podkrepljuje to teorijo s tem, da rado slavi kot največje svoje junake ravno mučeničarje revolucij. Po tej teoriji je sistem obznan že a priori obsojen. Nam pa ni treba segati tako daleč. Navadno pravno čustvovanje in vsakdanje izkustvo nam kaže, da imajo svobodni državljani v demokratičnih državah pravico zakone si dajati in ravno tako pravico obstoječe zakone na zakonit način izpreminjati, ker je svoboden državljan gospod, in ne »podanik«, najmanj podanik tiste vlade, ki si jo je postavil sam z volilnim listkom (kroglico). Logično imajo torej svobodni državljani tudi pravo agitacije za svoje izpreminjevalne predloge. To osnovno pravico svobodnih državljanov pa nameravana obznana krši iz česar ravno sledi, kaj vlada s svojo naredbo v resnici namerava: zasigurati si z nasiljem od zgornj svojo politično premoč

nad svojimi politični i nasprotniki pod pretezo, da se bori proti nasilju od zdolaj.

To je pravo in resnično jedro obznane in ne čuvanje državnih interesov. O tem nam jasno pričajo tudi vse ostale določbe nameravane naredbe, kakor kratenje delavske združevalne svobode in skrajna omejitev svobode tiska v političnem oziru. Dvomimo pa, če bo to tako lahko mogoče tudi izvesti, kakor je zapisano na papirju. Če pa nima država potrebne moči, da izvede svoje naredbe eventualno tudi s silo in brez nevarnosti za obstoj države (ne samo ene državne forme), potem je pametneje, da takih odredb sploh ne izdaja! To nam kaže zgodovina vseh evropskih držav.

Grško-turška vojska.

Atene, 22. junija. Poslaniki Francije, Italije in Velike Britanije so storili pri grški vladi kolektivni korak in ponudili posredovanje zaveznikov v grško-turškem sporu. Minister za zunanje posle Baltazzi je odgovoril, da bo ministrski svet proučil predloge.

Likvidacija kompenzacijskih pogodb med Jugoslavijo in češko.

Belgrad, 22. junija. Finančno-gospodarski odbor je sklenil, da se s predstavnikom češkoslovaške države vrše pogajanja radi likvidacije kompenzacijskih pogodb.

Poljska.

Varšava, 18. junija.

Baltiške države, ki so se oddvojile od Rusije, iščejo potrebne zveze, da ohranijo svojo neodvisnost spričo dejstva, da ruske diplomatske misije v teh državah postajajo številnejše in uplivnejše, nego je tem državam ljubo. V Revalu je poslanik sovjetske vlade Litvinov v središču, krog katerega se zbira evropski diplomatski zbor v Estoniji, tako da se je zastopnik neke izven-evropske države izjavil, da bi moral biti pravzaprav akreditiran pri Litvi novu in ne pri estonskem državnem šefu. Tudi ruski zastopnik v Letiji Hanecki razvija v Rigi svoj vpliv in vzdržuje ruske zveze s Francijo po francoskem poslaniku grofu Demartelu. V obrambo proti Rusiji se misli na zvezo baltiskih držav, ki bi jo tvorile Finska, Estonija, Letija, Litvanska in Poljska. Finska si še pomišlja, ne bi li se naslonila na skandinavsko entento, na katero mislita zlasti Danska in Norveška. Med Litvansko in Poljsko so pa difference, ker očitajo Poljaki, da Litvanska preganja Poljake v Dvinsku in drugih krajih Litvanske. Vsled tega je verjetno, da ne pride zaenkrat do nameravane zveze baltiskih držav in Poljske, ampak do zveze letijsko-litvanske ter estonsko-poljske zveze.

Poljski delegat Lukaszewicz je, vrnivši se iz Bruslja, izjavil, da vzbuja dosedanja taktika litvanske delegacije največjo bojazn v vrednosti nadaljnjih pogajanj z vlado v Kovnu, celo v slučaju, da le-ta pristane na pogoje poljske deklaracije o Hymanovih predlogih. Zveza narodov da ima zdaj sklepati o dveh vprašanjih: 1. ima li še smisla Hymanov projekt vsled odbijajočega postopanja vlade v Kovnu, 2. uvaževanje poljskega pogoja o sodelovanju zastopnikov iz Vilne pri pogajanjih. Krščansko-demokratski klub je sklenil odpoklicati iz kabineta ministra pravosodja No-

wodworskega, ki zastopa klub v vladi; Pravosodni minister Nowodworski je itak nameraval odstopiti radi bolehnosti.

V ruskem komunističnem listu »Pravda« priobčuje poljski komunist Marchlewski (ki je zelo vpliven v sovjetski Rusiji) zanimiv članek o Gornji Šleziji: Poljaki da imajo brezdvomno večino, kar da se je pokazalo tudi pri plebiscitu, kljub pritisku nemškega velekapitala. Vsenemške nakane da je mogočno podpirala predvsem nemška duhovščina.

Rektorjem varšavske univerze je izvoljen prof. dr. Ivan Mazurkiewicz.

Ljudstvo za svojimi poslanci.

Velika pri Požegi. Dne 20. t. m. se je vršil tu zelo dobro obiskan shod Hrvatske pučke stranke, na katerem sta poročala predsednik Jugoslovanskega kluba dr. A. Korošec in poslanec Stjepan Barič. Navzočih je bilo tudi mnogo Radičevcev, ki so se živahno udeleževali debate. Na shodu je bila soglasno sprejeta resolucija, ki odobrava politiko Jugoslovanskega kluba.

Broj na Savi. Dne 21. t. m. sta poročala Dr. Anton Korošec in Stjepan Barič o političnem položaju na shodu HPS v Brodu na Savi. Shod je bil sijajno obiskan in so zborovali z velikim navdušenjem izrekli Jugoslovanskemu klubu zaupnico in odobrili njegovo parlamentarno taktiko.

Polšnik. V nedeljo dne 19. t. m. ob 7. uri zjutraj se je vršil v župnišču dobro obiskan shod SLS, na katerem je obširno razpravljalo o ustavnih vprašanjih in o taktiki Jugoslovanskega kluba župan litijski H. Lebinger. Shoda se je udeležilo tudi nekaj nasprotnikov-samostojnežev, ki pa so tudi brez izjeme pritrjevali govornikovim izvajanjem. Enodušno je bila sprejeta sledeča resolucija: »Odobravamo nastop poslancev Jugoslovanskega kluba, ter našim poslancem za njihov možati nastop v ustavotvorni skupščini izrekamo zahvalo in popolno zaupanje. To pot za dobrobit in blagostanje slovenskega ljudstva naj gredo naši ljudski poslanci naprej, zastopajo na neomajno stališče samouprave, ljudstva in nedeljive avtonomne Slovenije, ker le v široki samoupravi je rešitev ne samo slovenskega, ampak tudi bratskega hrvatskega in srbskega ljudstva.

Dole. Tu se je vršil dne 19. t. m. ob 11. uri dopoldne javen shod SLS v društvenem domu, ki je bil mnogoštevilno obiskan. Sklenjena je bila enodušno ista resolucija kakor v Polšniku z pristavkom, da morajo priti v šoli do odločilnega vpliva tisti, katerih so otroci — to so stariši.

Sv. Križ pri Litiji. Preteklo nedeljo se je vršil dobro obiskan shod SLS v Sv. Križu pri Litiji, kjer so zborovalci burno pritrjevali »Sporočilo slovenskemu in hrv. ljudstvu«, posebno delu, ki je namenjen našemu kmetškemu stanu, kjer zahtevajo naši poslanci, da se našemu kmetu zagarči del zemlje, živine in nepremičnin, da na način obdrži kmet svojo domačo rodno grudo, četudi bi ga nesroča zalela, da ne bi zamogel odplačevati dolgov oziroma davkov. Sprejeta je bila nato enoglasno resolucija, ki odobrava vseskozi možati nastop ljudskih poslancev.

V Dolenji vasi se je vršil 19. t. m. zelo dobro obiskan shod. Poročal je poslanec Skulj. Poročilo o delovanju Jugoslovanskega kluba v konstituenti se je vzelo z odobravanjem na znanje in s splošnim zadovoljstvom se je v polnem obsegu izrazilo zaupanje poslancem Jugosl. kluba. Vsi na-

vzoči so izrazili zahvalo Jugoslov. klubu za odločni korak v prilog avtonomiji, ki je naravnost izraz ogromne večine slovenskega ljudstva.

Komenda. Na sestanku v Komendi dne 19. junija 1921 zbrani zaupniki SLS popolnoma odobravajo odločno borbo Jugoslov. kluba za pravice slovenskega ljudstva, soglašamo, da je raje zapustil konstituant o priliki, ko se nam hoče z nespornozmno centralistično ustavo vzeti in uničiti to, kar je nam katoliškim Slovincem sveto in drago. Pozivljamo Jugoslovanski klub, da nadaljuje neustrašeno boj za naše pravice, ljudstvo je za njim!

Stara Vrhnika. Na shodu na Stari Vrhniku dne 19. t. m. so volivci SLS soglasno sklenili sledečo resolucijo: »Volivci SLS odobravajo odločni nastop Jugoslovanskega kluba v Belgradu, ki se bori za avtonomijo in za pravice ljudstva. Jugoslov. klubu izrekajo popolno zaupanje.

Politične novice.

+ Vrhnika. Na praznik sv. Petra in Pavla ob 3. uri popoldne se vrši v Rokodelskem domu na Vrhniku občni zbor »Okrajne Kmetске Zveze« za sodni okraj Vrhnika. Poroča poslanec Iv. Stanovnik. — Kmetje, udeležite se obnega zbora lastne organizacije polnoštevilno!

+ Tudi »Kmetovalce« proti centralizmu. Kmetijski minister Pucelj mešetari po Sloveniji za centralizem in pripoveduje, kako on kot centralist kmetom pomaga. Zadnji »Kmetovalce« je pa priložil temu prijatelju kmeta hudo klofuto, ker ostro napada centralizem. Pravi, da je naredba o kmetijskem kreditu, kakor jo je izdelala centralna vlada v Belgradu, preveč enostranska, da se ozira le na srbske kmetijske razmere in da slovenskim kmetom ne bo prav nič pomagala, ker ne upošteva visoko razvitega denarnega združništva v Sloveniji. Centralistična vlada je po naredbi določila, da naj bi se kmetom dovoljevali krediti samo potem novoustanovljene »Direkcije za kmetijski kredit« v Belgradu. »Kmetovalce« pa dokazuje, da ta naredba nikakor ni umestna, ker je poslovanje po naredbi preveč dolgotrajno in ker slovenski kmetje lahko dobe kredita pri domačih posojilnicah mnogo ceneje. Tudi ni umestno, pravi, da naredba vali delo na župane, kajti potrebna je pomoč občine le v Srbiji, koder ne vedo, kaj je dobro urejena zemljiška knjiga. »Kmetovalce« je tedaj za avtonomijo Slovenije. List je prišel med »odmetnike«. Ker ima na čelu zapisano, da je uradno glasilo »Kmetijske družbe«, bo kmetijski minister družbo po novem zakonu »reda i rada« ukazal »razseliti«. To imajo samostojneži od svojega ministra!

+ Svojih predlogov se otrešajo. »Jutro« se hudeje nad tržaško »Edinost«, ker je poročala o predlogu slovenskih demokratov, da se Prekmurje odcepi od Slovenije in prideli kakih hrvatski upravni oblasti, ter imenuje to konstatacijo »Slovenčev« — laž. To je pristna metoda slovenskih demokratov, da se s svojimi predlogi skrivajo za hrbet drugih in pred javnostjo skušajo prikriti svoje očetovstvo. Že več kakor pred letom dni so zahtevali, da se Prekmurje odcepi od Slovenije, potem so se pa izgovarjali, da hoče izvesti to-le g. Pribičević. Sedaj se ponavlja ista igra. Pa jim ne bo nič pomagalo! V vladi so in nosijo odgovornost. Stavimo, da bodo čez par tednov ravnotako tajili, da niso oni predlagali delitev Slovenije in da so jo — zakrili — »klerikalci«.

+ 13 — nesrečna številka. Zagrebški »Hrvat« prinaša sledečo zanimivo statistiko: Srbija je imela od leta 1807, nič manj kot 12 ustav, od katerih se mnoge niso sploh ali pa le prav malo uveljavile v praksi. Po vrsti so to sledeče ustave: 1. Rodofinikinovo Osnovnanje pravilništva serbskega od 8. avgusta 1807 s podpisom Karagorgjevim. Izvrševala se je le malo, ker so pričakovali potrdila carja Aleksandra, ki se pa ni izvršilo. A tudi Karagorgje sam je pozneje nastopil proti tej prvi ustavi. 2. Karagorgjeva ustava od 8. avgusta 1808 objavljena s razpisi. Ta se je samo v glavnem izvrševala radi opozicije mogočnih vojvod in radi neprestanih bojov. 3. Karagorgjeva ustava od 8. — 11. januarja 1811 izvrševana takoj. 4. Turški hatišerifi iz l. 1830. in 1833. 5. Ustava Dim. Davidovića iz l. 1835. 6. Turška ustava iz l. 1838. 7. Ustavni zakoni kneza Mihajla iz l. 1861. 8. Nadomestna ustava iz l. 1869. 9. Ustava kralja Milana iz leta 1888. 10. Nadomestna ustava iz l. 1869. obnovljena z ukazom od dra. oktroirana v dogovoru s političnimi dra, oktroirana v dogovoru s političnimi vodji dne 6. aprila l. 1901. 12. Ustava kralja Milana iz l. 1888. vzpostavljena z odlokom Velike Narodne Skupščine po smrti kralja Aleksandra z izpremembami od 5. junija 1903. 13. Pašićeva in Pribičevićeva ustava za kraljevino SHS, o kateri se sedaj glasuje v odsotnosti Hrvatov in Slovincov. — Torej 13. ustava po vrsti! Nesrečna številka!

+ Demokratska sramežljivost. Najnovejši Pribičevićev obznane »o redu in radu« je celo naše demokrate tako sram, da jo njihovi listi ali popolnoma zamlčujejo ali pa le tako mimogrede omenjajo, kakor da se ni nič posebnega zgodilo. Ta nežna sramežljivost izvira sicer samo iz strahu, da ne bi ljudstvo delalo za Pribičevićev kravi ukaz odgovorno demokratsko stranko. Pomagalo pa ne bo to demokratom čisto nič, ker nosi obznane na sebi pristni pečat demokratskega »državotvornega« mišljenja. To tudi »Jutro« dobro ve in se zato sklicuje na neki ukaz na Francoskem, ki odreja izjemne kazni za antiliteraristično propagando. Samo da glasilo slovenskih policajdemokratov čisto pozablja, da na Francoskem niso izdali nobene obznane, marveč zgolj zakonski načrt, ki pride še pred parlament in vrhgate kaznovanje antiliteraristične propagande slejkoprej prepušča rednemu sodnemu postopanju, ne pa samovolji politične policijske uprave. Vrhuje francoska vlada pušča tisk popolnoma pri miru kakor se tudi ne dotika dejavske svobode in ne govori o kazenskih »ekspedicijah zoper «državi nevarne» elemente. Pribičević si je vzel za zgled ne tržaški antiliteraristični načrt, ampak angleške izjemne postavbe zoper Irsko. Tam na podlagi podobnih obznani upepeljujejo cele vasi in razrušujejo hiše s topovi iz tankov, na kar je Pribičević začuda v svoji obznani popolnoma pozabil. Samo da naša obznane metode angleškega glavnega armadnega stana na vsak način prekaša v tem, da dela za krivdo otrok odgovorne stariše, kar je Pribičević posnel najbrže po kitajskem kazenskem zakoniku. Sicer pa se kitajski parlament ravnokar posveta o reformi kazenskega zakonika in bo na ta način naša obznane ostala vendarle rekord na polju reakcionarstva na celim svetu. Naši demokrati pa naj le odložijo svojo napačno sramežljivost; noben človek v Jugoslaviji ne bo iznenađen, če bosta »Narod« in »Jutro« zagovarjala najnovejši politični izum svojega velikega mojstra Pribičevića. Tako se bomo, ko bomo praznovali sprejetje de-

LISTEK.

Fran Radešček:

Preko Albanije.

(Dalie.)

Bo'an.

Toda kmalu sem težko obolel. Ležal sem na pesku v meduvanskem pristanišču in g. Peharec, lekarnar, me je zdravil, za kar mu ostanem vedno hvaležen.

Svetoval mi je, naj kuham nesoljen riž na vodi. Toda piti sem smel le rižovo vodo, sam riž — če se ne motim — je pa pojedel moj — zdravnik. Zgodilo se je tudi, da se je voda deloma povzela, deloma pa jo je popil razkuhan riž. V takih slučajih seveda je dan minil brez zdravila in brez hrane.

Burja nam je mnogokrat nagajala. Vzdignila je cele oblake prahu in nam pošeno zasolila glavno in skoraj edino našo hrano — riž. Sicer je škripalo pod zobmi, pa kaj to; če kokoši zobljejo pesek radi boljše prebave, zakaj bi ga ne zobali ljudje.

Poveljstvo odšlo.

Moja bolezen je trajala nekoliko dni. V tem času seveda nisem mogel odhajati za hrano v štab svojega poveljstva v Lješ. Nekoliko kosčkov sladkorja, peščico riža in kosček prepečenega sem prejemal dnevno — sicer neredno — v pristanišču pri policijskih komisarijih kot civilna oseba na podlagi potnega lista. Ker pa nisem mogel jesti, je bilo še to malo — preveč.

Ko sem ozdravil, sem odšel zopet v Lješ. Toda prostor, kjer je taboril naš štab, je bil — prazen. Kakor sem dožgal, je poveljstvo odšlo dalje v Drač.

Meni tedaj ni kazalo drugo, kot ostati v Meduvi in čakati na vkrcanje v tem pristanišču.

Skupina Slovincov.

Ker se je cela kolonija, ki je počasi narastla do deset tisoč duš, razdelila na posamezne skupine in sicer po narodnostih in po strokah, ni bilo razloga, da bi se tudi Slovenci ne organizirali v svojo skupino.

Naša skupina je štela do trideset članov. Kot načelnika skupine sta bila dr. Marušič iz Gorice in inž. Krulej iz Sevnice. Sestavil se je imenik vseh članov in oba načelnika sta bila pooblašena, da pri admiralijatu izposlujeta čim skorajšnje vkrcanje. Tedanji minister notranjih zadev g. Ljuba Jovanović jima je izročil lastnoročno pisano priporočilno pismo, da se naša skupina, v kateri so bili večinoma prostovoljci, čimprej vkrcata.

Samo dva.

Toda vse to je bilo zaman. Mi smo čakali prvo ladjo, pa drugo, pa tretjo — brez uspeha. Končno zagledamo, nabito na zidu, imena tistih nesrečnežev, ki se imajo vkrcati o polnoči istega dne. Med imeni zapazimo tudi imeni dr. Marušiča in inž. Kruleja.

Pri nas Slovincih je že tako, da niko-

mur ne zaupamo. Ni čudo torej, če se je začelo godrnjanje v naši skupini, češ, da sta ta dva naša načelnika zlorabila naša pooblastila v to, da le sebe spravita na varno, za druge pa — kakor Bog da.

Dr. Marušič se je lojalno opravičil in s svojo častno besedo odbil od sebe vsak dvom, češ da je svoj položaj načelnika skupine izbral, da se sam vkrcata. G. Krulej ni smatral za potrebno storiti isto.

Vtihotapljanje.

Nam sedaj ni preostajalo drugo kot vdati se v božjo voljo, ali pa se poslužiti — zvižaje.

Zvedeli smo, da neki Arnaut za dober denar in pod plaščem noči prevaža s čolnom ljudi na parnik. Kar je bilo petičnejših izmed nas, so se takoj oprijeli te rešilne slamnatke bilke. Gg. Šorli in Peharec sta bila pooblašena, da položaj diplomat-ske pripravita. Vse je bilo dogovorjeno. V osamljenem bičju izven pristanišča in v nočni tišini naj bi se zbrale za pot pripravljene osebe ob 10. uri zvečer. Nikdo bi ne smel črhnuti besede o tem. Na kratek trikrat zvižg z morja bi vodja odgovoril na isti način. Čoln bi se nato približal obali in vsak udeleženik bi izročil brez vsake besede s srebrnih dinarčkov — prevozniku.

Oh, kako sem celo popoldne premetaval iz roke v roko vse svoje denarno imetje, češ, morda pa se vendar kako oplodijo ti-le dinarčki. Premalo! No, s te-žavo pridobljeni čevlji in poročni prstan

bi morda še rešili položaj. Po dobljenem pojasnilu pa je tudi ta up splaval po vodi.

Prenočišče.

Začelo se je mračiti. Kar je bilo nas revežev Slovincov, smo se sešli v nekdanji krčmi iznad pristanišča. Pijače se je le redkokdaj kaj dobilo. Toda Arnaut, črnogorski podanik, ki je zelo dobro govoril srbsko, si je znal pomagati k zaslužku tudi brez pijače in lastnega truda. Ob burji, ki je vila z morja, in ob hladnem nočnem času ni nikdo rad spal na prostem. Vsak, kdor je le mogel, je iskal zavetja v edinem javnem prostoru — v tej krčmi. Arnaut pa vsakemu ni dovolil vstop, temveč je izbiral med prosilci. Tudi tu so prišli na vrsto za ženskami najprej takozvani — boljši sloji.

Podnarednik Janko Starbek je imel svoj šotor. V njem so našli ležišče gg. Šorli, Peharec in Mihelj. Nekaj jih je spalo ob ognju v pesku. V krčmi je prenočevalo glavno število Slovincov. 'Ila, na katerih smo ležali, so bila do pitche podobna belgrajskemu pouličnemu tlaku; okroglo kamenje je vije ali nižje štrlelo iz poteptane zemlje. Pod sebe ni bilo kaj dati, za zgla-vje pa služila torba. Ker smo bili stlačeni kot žveplenke v škatljici, je bilo v zaprtem prostoru zelo soparno in — zaduhlo. Uhi so se celo nelo preseljevale z enega telesa na drugo. Čudno še, da se ni pojavila kakšna kužna bolezen.

In za vso to »udobnost« smo plačevali po en srebrni dinar za noč in osebo.

mokratske ustave, obenem spominjali obznane, ki je krona demokratskega ustavnostnega dela in venec na zgradbi jugoslovanskega osvobodjenja. Čast, komur čast; v politiki skromnosti ni mesta.

+ Čigava bo obveljala? Včeraj smo poročali, da je ustavni odbor sklenil, da sme imeti vsaka oblast največ 800.000 prebivalcev. »Pravda« pa poroča iz seje ministrskega sveta z dne 21. t. m., da je v dolgotrajni debati o čl. 95 Pašić izjavil, da je čl. 95 zanj vprašanje kabineta ter bodo vsled tega smele imeti oblasti največ 700 tisoč prebivalcev. Namesto čl. 135 izide nova odredba, da zakonodajni odbor takoj izdela zakone o upravnih razdelitvah in ustroju oblasti, srezov in občin. Torej je odklonjeno, da bi današnja okrožja izvrševala funkcije oblasti.

+ Politično mešetarstvo. Vlada je spreeja vse zahteve muslimanskega kluba in sedaj se »s posebnimi simpatijami« razgovarja s socialdemokrati, o katerih pričakuje, da bodo po uplivi »9 korektnih in državotvornih socialističnih poslancev« iz patriotskih razlogov glasovali za ustavo. Po naših informacijah so se socialistični poslanci z vlado prav resno pogajali, pa dosedanja pogajanja so ostala brezuspešna.

+ Vprašanje Prekmurja. »Obzor« obzirom na naš uvodnik o Prekmurju z dne 19. t. m. izjavlja, da Hrvatje nimajo niti najmanjše ambicije, odvzemati Slovincem zemlje in jim vsiljevati hrvatsko ime.

+ Avtonomističen pokret muslimanov. Med bosenski muslimani se je pojavil odpor proti oficialni politiki muslimanskega kluba. Disidenti so začeli izdajati svoj avtonomistični organ »Naša Pravda«.

Štajerske novice.

š Rijavčev—Ličarjev večer v Götzovi dvorani v Mariboru ki se je vršil snoči, je bil le srednje dobro obiskan.

š Obsojen mesar. Mariborski mesar Jakob Strauss je prodajal kravje meso za volovsko. Obsojen je bil na 7 dni zapora in zaplombo mesa. Radi goljufije pride še pred sodišče.

š Mariborska porota. Novak Štefan, čevljarški pomočnik iz št. Lenarta v Slov. goricah je ob prevratu ukradel hranilno knjžico, glasečo se na 2000 K. V noči 28. febr. 1919 je na Ravnih pri Pesnici v družbi vojakov ukradel Simonu Prahu večjo množino mesa, dva konja in voz. Udeležil se je tudi tatvine krave na špičniku. Obsojen je bil na 3 leta težke ječe. — Matevž Breznik, ki se je udeležil tatvine na Ravnih, je dobil 1 leto težke ječe. — Ivan Lasbacher, invalid z Radinskega vrha je ukradel svoji svakinji 20.000 K. Šel je v Ljubljano, kjer ga je policija prijel. Porota ga je obsodila na 18 mesecev težke ječe.

Dnevne novice.

— Novo mesto. Kakor smo že poročali, je 21. t. m. dopoldne umrl franciškan, p. Fortunat (Alojzij) Goli. Pokojnik je bil rojen v Ljubljani v Trnovem dne 7. junija 1882. V red je vstopil 27. nov. 1900 in bil posvečen v mašnika 14. julija 1907. Deloval je v Nazarju v Sav. dolini, v Pazinu, Brežicah, pri Sv. Trojici v Slov. goricah in v Kamniku. Umrl je vsled srčne hibe in vodenice, lepo pripravljen za pot v večnost. Blag mu spomin!

— Masni dohodki katehetov. Višji šol. svet je plačal katehetu za pouk veronauka na približno 4 km oddaljeni šoli za pol leta sledeči znesek: nagrada za verouk (tedenskih 6 ur) 157 K 50 v, potnina (erikratna pot na teden) 257 K 46 v, prehrana (dvakratno kosilo v tednu) 64K; torej skupaj za pol leta 478 K 96 v. Radovedni smo samo, kje dobivajo gospodje od višjega šol. sveta kosilo po 2 K.

— Deco-ljubecemu občinstvu na deželi. Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v Ljubljani in njegovo generalno varuštvo imata v svoji oskrbi veliko številno šolobveznih otrok. V kratkem se konča šolsko leto in bi društveno vodstvo svojim malim gjencem rado oskrbelo telesnega okrepila in duševnega razvedrila na deželi. Vse zapuša mesto, da preživi poletne mesece na svežem zraku. Samo ti ubogi malčki nimajo nikogar na svetu, ki bi jih sprejel na počitnice. Društveno vodstvo se obrača do dobrotnikov na deželi s prošnjo, da sprejme čez počitnice v svojo oskrbo po enega ali več otrok v starosti od 6—14 let. Kdor čuti z osirotelo deco in je pripravljen sprejeti jo pod svojo streho, naj naznani svoj naslov Generalnemu varuhtu, Društva za otroško varstvo in mladinsko skrb v Ljubljani, sodna palača, vrata št. 16.

— Tridesetletnico mature praznujejo 2. julija 1921 zvečer v Novem mestu abiturienti novomeške gimnazije letnika 1890—1891. Odhod vdeležnikov iz Ljubljane dne 2. 7. 1921 ob 12. uri 46 minut (glavni kolodvor).

— Imenovanja. Dr. Jak. Štefančič, dosedaj okrožni agrarni poverjenik v Borovljah, je imenovan za sekretarja II. razreda pri ljubljanski agrarni direkciji, Ernest Bratuša, dosedaj sekretar pri županijskem

agrarnem uradu v Borovljah pa za sekretarja III. razreda pri okrožnem agrarnem uradu v Ljubljani. — V Murski Soboti je imenovan za voditelja davčnega urada upravitelj Anton Dolenc, ker je dosedanj vodja Jurij Kranberger premeščen v Novo mesto.

— Sokolski zlet v Osjeku. »Slov. Narod« poroča, da je železniška uprava dovolila, da plačajo Sokoli, ki gredo v Osjek, na vseh državnih železnicah samo eno četrtino vožne cene.

— Uredba o draginskih dokladah drž. uslužbencev, upokojeencev in upokojenk je izšla v »Uradnem listu« z dne 21. junija. Glasom te uredbe se povišajo osebne draginske doklade aktivnim ukaznim državnim uradnikom, ki službujejo v Srbiji in Črni gori in sicer v Beogradu za 45, v mestih za 30, v trgih in selih za 10 odstotkov. Neukaznim uslužbencem z višjo kvalifikacijo za 25, 15 in 5 odstotkov. Pravoslavna duhovščina dobi draginske doklade po 16 dinarjev na dan. Isto velja za duhovščino drugih veroizpovedi. Aktivnim državnim uradnikom in uslužbencem, ki službujejo izven Srbije in Črne gore, kakor duhovščini se povišajo dosedanje osebne draginske doklade za 10 odstotkov. Čl. 36. te uredbe se glasi: »Odločba ministrskega sveta z dne 12. junija 1920 o specialnih dokladah uradnikov, ki službujejo v prejšnjih mejah južne Srbije in Črne gore, velja še nadalje.« — Torej so za te kraje določene dvojne doklade.

— Kranj se poveča. Deželna vlada je dovolila, da se veliki deli občine Stražišče priključijo mestni občini Kranj. Mestna občina mora zato plačati občini Stražišče 100.000 K kot odškodnino za zmanjšano davčno moč.

— Nevaren tat. Star nevaren tat Tomaž Čelik iz Cirkna, ki je bil že 30 krat kaznovan zaradi tatvine in goljufije se je zopet pojavil v Dražgošah. Vlomil je pri posestniku Ivanu Lušinu in odnesel več moške in ženske obleke, površnik, suknjo in neka iperila v vrednosti čez 5000 K.

— Zamenjava 1 in pol dinarskih bankovcev. Finančni minister je odredil, da mora vse državne blagajne zamenjati pokvarjene in obrabljene bankovce po 1 dinar in po pol dinarja za nove, nepokvarjene. Zamenjati se morajo taki bankovci tudi, ako so raztrgani, zamazani, brez robu ali če jim kaj manjka. Ne smejo pa se zamenjati bankovci, katerim manjka kar polovica.

Ljublanske novice.

lj Predavanje comte Begouena. Comte Begouen bo imel v petek, 24. t. m. ob 20. v zbornici univerze (deželni dvorec) predavanje o prahistorični umetnosti. Predavanje je javno in za vsakega prosto. Vendar se občinstvo vabi, da si zagotovi prostor v dvorani, kjer so sedeži numerirani, v četrti ali petek dopoldne (od 10.—12. ure) na univerzitetnem sekretariatu. Za galerije ni potreba nobenih vstopnic. Kakor smo že poročali, je comte Begouen eden naših največjih prijateljev v tujini. Zato smo prepričani, da bo občinstvo v največjem številu posetilo njegovo velenimivo predavanje.

lj Pevski zbor Glasbene Matice. Člani pevskega zbora, ki še niso bili preizkušeni iz petja, naj pridejo zanesljivo danes, četrtek 23. t. m. ob pol 9. uri zvečer v dvorano št. 14. — Pevovodja. (K)

lj Kršćansko žensko društvo ima svojo sejo danes v četrtek ob 5. uri popoldne v Jugoslovanski tiskarni I. nadstropje. Pridite gotovo! — Predsednica.

lj Stolna Elizabetna konferenca ima danes zvečer sejo ob pol 7. uri.

lj 20—30.000 K — nese vsaka predstava v cirkusu Renlow na vstopnini. Iz tega se razvidi, koliko denarja imajo v Ljubljani nekateri ljudje odveč. Naj pride v Ljubljano še tako primitivno podjetje, pa ti odnese v par dneh težke tisočake seboj. Za slovo pa se naivnim Ljubljančanom — v pest smeje!

lj Polleija, pozor na kolesarje! Neki nedorasli deček je podrl devetletno deklico, katera je pri tem poškodovana na levi roki in na nogah prav hudo. Ta kolesar je, ne da bi pozvonil, pridivil iz hišne veže — Wolfve ulice št. 8, na ulico, kjer ga deklica ni videla. Po sunku je deček moral stopiti raz kolesa, toda hitro je zopet skočil na kolo in divjal naprej. On se je baje že preje dvakrat zaletel v ljudi. Deklica je iz hiše Gosposvetska cesta 10.

Prosveta.

pr Prvi nastop konservatoristov Glasbene Matice v Ljubljani se vrši v petek, 24. t. m. ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani. Letos pretečeta dve leti, odkar si je Glasbena Matica ustanovila svoj konservatorij, ki se bo suksesivno — tekoma let — v celoti izgradil. Nastavke za vse stroke in oddelke konservatorija že ima. Ker traja konservatorijsko izobraževanje po raznih strokah 6—10 let in se mora notranjemu delu posvečati največja pozornost, bodo smeli po sklepu konservatorijskega sklepa javno nastopiti le gojenci zadnjega ev. še predzadnjega letnika in to iz razloga, ker morajo resne študije v internem in brez hrupa potekati. Vezbanju in nastopanju gojencev pa bo dana možnost in obveznost čim večkrat v letu nastopati v internih vajah in priredbah pred učiteljskim zborom in gojenci. V

petek nastopi v Ljubljani prvič v večjem obsegu orkester gojencev. Sviralo bo 49 moči, izmed teh je 45 domačinov-Slovincov, gojencev konservatorija in le 4 sodelujoči so poklicni glasbeniki. Izvajali bodo londonsko Haydnovo simfonijo, orkestralni stavek gojenca kompozicijskega oddelka P. K. Kolba in izvršili spremljevanje klavirskega solonastopa. Orkester gojencev je v letošnjem šolskem letu sledeče sestavljen: 12 I. gosli, 9 II. gosli, 4 viole, 4 čeli, 2 kontrabasa, 2 flavti, 2 obi, 2 klarineta, 2 fagota, 2 rogova, 2 trompeti, 2 pozavnji in 2 tolkali. Z dovoljenjem vojaških oblasti in kapelnika dr. Cerina se kot gojenci konservatorija vezbanjo tudi vojaški elevi. Oni so in nastopajo kot gojenci konservatorija. Važnost in potreba gojitve in izobraževanja v orkestralni stroki leži na dani. Gojitev komorne glasbe na konservatoriju pa se dokumentira z izvajanjem 2 stavkov Borodinovega kvarteta.

O resnem delu in stremljenju konservatorija Glasbene Matice naj se občinstvo samo blagovoli pripradi.

Učiteljski vestnik.

Vkljub terorizmu gospoda Luka Jelenca se »Slov. narod« zvečer še drži in celo novi člani vstopajo vanjo. V podružničnih zborovanjih pa se vidi lepa živahnost in odločnost. Jelenčev terorizem je namreč rodil »Slov. narod« zvečer, sedaj je pa čisti in utrjuje. Hvala mu! Ni dolgo tega, ko je zborovala na Brezjah gorenjska podružnica, kjer je nadučitelj F. Lužar predaval o srbskih narodnih pesmih s posebnim ozirrom na kraljeviča Marka. V Zagradu so zborovali Dolenjci in razpravljali o otroških igrah. Izvolili so odsek, ki naj zbere primerne igre za otroške odre. V Kočevju so si ogledali tamkajšnji rudnik, razpravljali o šolskih in stanovskih zadevah ter sklenili, da hočejo imeti zborovanja vsak mesec. Take so posledice Vašega terorizma, g. L. Jelenč! Za počitnice pa pripravljamo skupen izlet; Dolenjci hočejo 16. julija na Zaplaz, 7. julija Gorenjci v Bohinj. Dalje se bomo udeleževali okrajnih katoliških shodov in z ljudstvom vred manifestirali za versko-pravno vzgojo in svobodo vesti. Ne mislite, g. Luka, da je med nami malodušnost radi Vaše nekulturne izjave! Nam je le žal, da se tekoma 20 let še niste ničesar naučili. Učiteljsvo pa uvideva, da je ravno vsled Vašega terorističnega politike trpelo, zato odklanja Vaše metode. Drži Vas le še trenutni režim, ki pa ga bo ljudstvo kmalu strlo in tedaj tudi Vam izvilobit, ki ste ga zavihteli po stanovskih tovarših. Tudi ne mislite, da Vam bo ves višji šolski svet pokorno sledil; mi poznamo v njem pametne člane, ki niso odvisni od Vas in tudi ne dovezni za koruptni sistem, kakršnega ste proglasili z znano izjavo, ki se je, v kolikor smo informirani, sramujejo celo Vaši pristaši. Ze danes ima višji šolski svet priliko, da razpravlja o vlogi, ki jo je odbor poslal višji. šol. svetu v razpravo. V kratkem jo objavimo tudi javnosti. Nam ni za prerekanje po časopisih; to da bili smo izzvanji in se moramo braniti proti neosnovanemu sumničenju, podtikovanju in denunciaciji. Toliko za uvod.

Podružnica Slovaške Zveze za Radovljiški in Kranjski okraj priredi v četrtek 7. julija zborovanje v hotelu »Sv. Duha« ob Bohinjskem jezeru. Ob enem ogledamo tudi slap Savice. Da morem vse potrebno ukreniti glede vozov in kosila, prosim, da mi one in oni, ki nameravajo v Bohinj, zanesljivo javijo po dopisnici svojo udeležbo vsaj do terka 5. julija. — Franc Silvester.

Socialni vestnik.

Pred splošnim delavskim štrajkom na Angleskem? V dopolnilo k današnjemu članku v »Slovenec«: Vlada je stavila Zvezi rudarjev ultimatum 24 ur, da sprejme vladni predlog, če ne, vlada ne izplača ponujenih 10 milijonov v svrhu nadomestila k rudarskim plačam. Zveza je to odbila, vsled česar ni upati, da se spor reši še te dni, kakor je javnost splošno upala. Nasprotno, Zveza rudarjev namerava pozvati vse delavske organizacije v državi sploh, da se skliče konferenca, ki naj določi skupno postopanje delavstva nasproti pretečemu značaju delavskih mezd. Delavstvo, ki bi bilo od te akcije prizadeto, znaša: 1.500.000 mehanikov, 1.000.000 poljedelskih delavcev, 500.000 predilniških delavcev in 250.000 delavcev, zaposlenih v volneni industriji, 125.000 dokerjev, 100.000 tiskarskih delavcev, 100.000 voznikov, 94.000 delavcev plinarske industrije, 70.000 tramvajskih uslužbencev in še nekaj manjših skupin, vsega skupaj okoli 3.800.000 delavcev.

Delavstvo volnene in tekstilne industrije na Angleskem stoji pred odločitvijo ali, da sprejme predlog delodajalcev, da se mezda zniža za tri šilinge od vsakega funta šterlinga za dobo šestih mesecev ali da začne delavski boj na celi črti. Sicer pa že zdaj predilnice po veliki večini ne delajo.

Dilaški vestnik.

d Dilaški Orel v Ljubljani priredi 26. junija na Rudniku pri Ljubljani javno telovadbo spojeno z vrtno veselico. Nastopajo člani, članice, naraščaj s prostimi vajami, člani na orodju. — Bratski odseki, pridite v obilnem številu!

d Fantovski večer Dilaškega Orla se vrši danes ob pol 5. uri popoldne v čitalnici Jugoslov. tiskarne. Udeležite se ga vsi člani, ker so važne stvari na programu. (K)

Orlovski vestnik.

I GORENJSKI ORLOVSKI TABOR V KRANJU. Tekmovalci! Odseki, ki še niso prijavili tekmovalcev, naj tekoj odpošljijo prijavo polo. Ob enem prosimo izjavo, kateri odseki bi mogli priti do 4. ure popoldne 2. julija v Kranj tekmovali, ker sicer ne bomo mogli doživeti tekem vsled velikega števila tekmovalcev. Pozivljamo zlasti odseke, ki lahko pridejo peš ali pa z vlakom ob pol 3. uri po-

podne, da se prijavijo k popoldanski tekmi. Tekme iz Zlate knjige, Poslovnika in petja se bodo morale vršile zvečer. Storite vse, da bo čimveč tekmovalcev v soboto popoldne in zvečer. Ti bodo zjutraj lahko počivali in hranili moči za popoldnanski nastop. — Načelstvo O. Z.

Jesenice. Vse bratske odseke, posebno gorenjske, še enkrat opozarjamo na prireditve ob priiliki 15 letnice jeseniškega Orla 26. junija. Na taboru govori g. župnik Čuk, eden prvih borilcev za orlovsko misel. Izrečno vabimo tudi Ljubljančane na lep izlet na Gorenjsko. Nobenemu prijatelju naših organizacij ne bo žal za to pot. Orlji in Orlice pridite v krajih.

Ceklje pri Krškem. Dne 3. julija se vrši orlovski tabor v Cerkljah pri Krškem. Ta dan naj bo velika manifestacija orlovske ideje v dolenskem Posavju, zato se vabijo vsi prijateljski orlovski odseki in vsa naša društva, da se v obilnem številu udeležijo prireditve, kolikor mogoče tudi z zastavami. Udeležence prosimo, da prijavijo svoj prihod najkasneje do 26. junija orlovskemu odseku v Cerkljah, p. Krškavas.

Turistika in sport.

Francoska nogometna reprezentanca je prišla včeraj popoldne v Ljubljano. V moštvo je 6 francoskih internacionalcev. Današnja tekma proti Reprezentanci Slovenije je prva tekma s Francozi v Jugoslaviji. Pričetek tekme je določen na pol 7. uro, torej tako kasno, da ji bo vsakdo mogel prisostovati. — Da ne bo pri blagajnah navala, se priporoča, nabaviti vstopnice v predprodaji pri Kancu in Pevalaku v Židovski ulici. Blagajne na prostoru se otvorijo ob pol 18. uri. (K)

Prvenstvene nogometne tekme 26. junija. (Službena objava L. N. P.) Prostor Spartie: ob 9. uri Jadran rez., Hermes rez., ob 16. uri Svoboda rez., Primorje rez. — Prostor Ilirije: ob 17. uri Jadran, Hermes, ob 18. uri Sparta: Primorje. (K)

Kolesarske dirke. Ljubljanska kolesarska Ilirija razpisuje v nedeljo 26. t. m. veliko cestno dirko Ljubljana—Vranksko—Ljubljana, 100 kilometrov, odprto za vse člane klubov Slovenije. Vozilo se bo v treh skupinah, seniorji, teža in lahka skupina. Nagrade so v kolajnah in diplomah, prvim trem vsake skupine oziroma sorazmerno manj v slučaju nezadostnih prijav. Start je pri km 1 na Dunajski cesti ob 13. uri, cilj istotam. Obrat je pri km 52. V splošnem veljajo ista določila kot prvič razpisana.

Dne 10. julija priredi Ilirija veliko cestno dirko na progi Ljubljana—Maribor 138 km, odprto za vse člane klubov Jugoslov. Koturškega saveza.

Dne 24. julija je dirka Ljubljana—Novo mesto, 75 km, istočasno z dirko Hrvatov Zagreb—Novo mesto in dirko Novomeščanov Gorjance—Novo mesto. (K)

Gospodarstvo.

BORZA.

LDU Zagreb, 22. junija. (ZNU) Devize: Berlin 209—210.50, Italija 725—734, London, izlačilo 544—546, ček 452—544, New York kabel 144.25—145.25, ček 142.25 do 143, Pariz 1178—1182, Praga 200.25 do 200.50, Svica 2445—2460, Dunaj 21.15 do 21.275, Bukarešta 59—61. — Valute: Dolarji 140—140.50, avstrijske krone 22—0, carski rublji 32—0, 20 kron v zlatu 462—464, napoleonori 463—465, nemške marke 213—215, romunski lei 224—226, italijanske lire 728—730, češkoslovaške kroné 200 do 0.

g Ladjeplovna pogodba med Nemčijo in Rusijo. V Nemčiji se je ustanovila »Nemško-ruska transportna družba«, ki bo oskrbovala ladjeplombo med nemškimi in ruskimi ter estonskimi in letskimi pristanišči. Organizacijski kapital znaša zaenkrat 100.000 mark, se pa seveda v doglednem času poveča. Največ je udeležena pri tem bivša »Hamburg-Amerika Linie«. Ni pa res, kakor so poročali francoski listi, da bo ta družba imela monopol, ker bo ladjeplovni promet za vse udeležene družbe enako svoboden. Tudi ne dobi Rusija 80 odstotkov dobička, ampak se bo dobiček delil med ruskimi in nemškimi družbami enako porazdelil. Nemci in Rusi so v upravi in nadzorstvenem svetu enako zastopani.

g Padanje cen železa v Nemčiji. »Rheinisch Westfälische Zeitung« poroča, da je sindikat nemških industrijcev z železom sklenil znižati prodajno ceno za železo od 2500 mark na 2300 mark za tona.

Po božji previdnosti je bil odpoklican iz naše srede ljubljani sinček, oziroma bratec in vnuk, naš

Tonček

v rani mladostni dobi 20 let, previden s tolažili svete vere, dne 18. junija 1921.

Globoko žalujoča mamica Marjeta Lehtmann; sestrice: Marija, Metka, Jožica; bratec: Ciril.

Vsem, ki so poznali dobrega

Tončka

in ki so tako globoko čutili s prizadeto družino, najsrčnejša zahvala.

(Za dvakratno obilavo v tednu se računa 8 kron.)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno obilavo v tednu se računa 8 kron.)

ATELIJE za ČRKOSLIKARSTVO.
Pristou Filip, »Hotel Malič«.

BARVNI TRAKOVI, ČRNILA.
Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 3.

FOTOGRAFSKI ATELJE:
Grabiec Franjo, Miklošičeva c. 6.

IZDELOV. ČAJNEGA PECIVA.
T. Novotny, Opekarska cesta 26.

JAVNA SKLADIŠČA
»Balkan«, L. Ljublj. javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE
Jugoslav. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE
Knjigoveznica K. T. D., Kopitarjeva ulica št. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.

LEKARNE
»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MEHANIČNA DELAVNICA
za pisalne stroje.
Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5.

MODNI SALONI
Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

PISALNI STROJI.
Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5.

RAZMNOŽEV. APARATI.
Bar Fran, Ljubljana, Cankar. nabr. 5.

SPEDICIJSKA PODJETJA
»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)

Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

Ranzinger R., Cesta na južno železnico št. 7—9.

STAVBENA PODJETJA
Bren Pavel, mestni stavbenik,
Novo mesto—Gradac.

Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik,
Gospodetska cesta 10.

SOBNO SLIKARSTVO
Kožak Ivan, Bleiweisova cesta 15.

Zuran Martin, Mestni trg 12.

TAPETNIŠKA DELAVNICA:
Jager Franjo, Komenskega ul. 12
(Rokodelski dom).

TOVARNA FURNIRJA,
žaga in trgovina z lesom,
Podrečje, p. Domžale.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.
Pakiž Ivan, Stari trg št. 20.

TELOVADNE POTREBŠČINE.
Kunovar Ivan, Stari trg 10.

TRGOVINE Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM.
Erjavec & Turk pri »zlati lopati«,
Valvazorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zeloška cesta 21.

ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV:
Cihlař Jos., Dunajska c. 67.

ZALOGA POHISTVA.
F. Faidiga sin, Sv. Petra cesta 17.

ZALOGA VOLNENIH IN SVILENIH SIT.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

Službe **gozdni nadzornik**, oženjen vešč isče, tudi stavbenih in cestnih del samo v Jugoslaviji. — Nastop po dogovoru. — Naslov pove upravištvo pod št. 2209.

Prvovrsten mizar za tovarno stolov se sprejme. Stader, Ljubljana Sodna ul. 11.

Služkinjo, ki zna nekoliko kuhati, tudi tudi starejšo, sprejme takoj družina dr. Breclj-a, Breg št. 10. v Ljubljani. 2197

Lovska puška, enocevna, dobro ohranjena, se proda po nizki ceni. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2208.

400 K nagrade dobi, kdor izsledil in vrne zateklega psa, mladega, volčje pasme, sive barve. Kalmič, Sv. Petra c. 27.

Inserirajte v Slovencu!

Soba, meblirana ali prazna, za takoj ali pozneje, se išče proti dobremu plačilu. Ponudbe na upravn. pod »S. A.«

Proda se hiša v Novem mestu na Glavnem trgu, posebno pripravna za gostilno, trgovino ali obrt, z velikim dvoriščem, lepimi stanovanji, pritlikinami, kopalno sobo, hlevi, remizo i. t. d. Proda se tudi šupa v mestu. — Pojasnila daje lastnica Ana Slanc, Gradišče pri St. Jerneju, Dolenjsko.

Opekarna v Račju
prodaja najceneje
zarezo in drugo srezano
opeko, zidak, ceol za
drenaže
najbolje vrste.

Bukovo ogle
Prodaj 10 vagonov bukovega oglja. Ravnotam se sprejme na samico zanesljiv žagar

za takojšnji nastop. Ponudbe prosi: Josip Plackar, Ljubljana, Dolenjska c. št. 5.

Proda se iz tukajšnje kleti: 1200 litrov **rizlinga**

12-4 močan, 17 letnik za v bočilke, 1600 kg **kakao, 600 vreč**
od kave in riža. Pismena vprašanja pod »Zelo poteni 21« upravi lista.

Parna opekarna na Viču

R. SMIELOWSKI
slavbenik - LJUBLJANA
Rimska cesta št. 2.

Nudi se
dobro žgana opeka prvovrstne
kakovosti po najnižjih cenah.

Na prodaj je
graščina

na Dolenjskem ob železnici v lepem trgu. Njiv, travnikov in gozda je 8 orolov. Poizve se natančneje v »Dobrodejni pisarni«, Ljubljana, Poljanski nasip št. 10.

Malinovec

sladek in pristen razpošilja najceneje industrija sadnih izdelkov v Seini ob Dravi.

V ponedeljek 27. t. m. ob 9 uri dopoldan se bodo **prodajale** razne

pisarniške potrebščine
kakor pis. mize, puliti, registrator, stoli, obojalnik, blagajna št. 3, peč in drugo pri družbi »Sad«, Ljubljana, Beethovnova ulica št. 10.

Župni urad na Vičici razpisuje službo organista

Dohodki so: mesečno K 300., prispevek za stanovanje, stoletina mesečno okrog K 100 in nekaj prostovoljne bire o sv. Treh kraljih. Prednost ima obrtnik.

la. splitski

Portland cement

se dobi pri tvrdki — **Mihael Omehezi**, Višnjagora v vsaki množini po najnižji konkurenčni ceni. Takojšnja dobava, sveže blago, dobavno na razne postaje franco.

Potrti v najglobkejši žalosti javljam vsem sorodnikom in znanecem, da je dopadlo Vsemogočnemu vzeti k sebi našo ljubo sestro, tetko in svakinjo, gospico

Milko Drmeljevo

dne 19. t. m.

Truplo drage pokojne se je prepečalo včeraj iz Ljubljane v Boštanj ob Savi, kjer se je položilo k večnemu počitku.

Boštanj ob Savi, 21. junija 1921.

Globoko žalujoči ostali.

V najglobkejši žalosti naznanjamo, da je naš preljubi sin, oziroma brat, stric in svak, preč. gospod

P. Fortunat Goli

franč. gvardijan

včeraj, dne 21. t. m. preminul v Novem mestu.

Pogreb predragega rajnega bo v petek dne 23. t. m. dopoldne ob 9. uri istotam.

V Ljubljani, 22. junija 1921.

Žalujoči ostali.

Križevska opekarna

registrovana družba z omejenim poroštvom

v Križevcih pri Ljutomeru

je sklenila v svoji občni seji dne 12. junija 1921

likvidacijo podjetja

Podjetje je na lepem prostoru tik železniške postaje Križevci pri Ljutomeru, na križišču treh okrajnih cest, opremljeno z najmodernejšimi novimi opekarskimi stroji na pogon s 100 HP dieselmotorjem, umetne sušilnice (patent Ing. Geiger Konstanz), elektrarno, ki razven obrata razsvetljuje še tri sosedne občine. Mreža električnega voda je last opekarne. Velika zaloga različnega inventarja in materialij kakor avtomatični vozovi za spravljane opeke v sušilnice, tračnice, 250.000 komadov remic i. t. d. Obratuje se lahko celo leto, ter izdela do 6,000,000 različne robe iz najboljših v Pragi in Ljubljani strokovno preizkušene in kot najizbornejše vrste kvalificirane ilovice, katere zaloga je na lastnem posestvu neizčrpna. K podjetju bi se lahko postavil še umetni mlin in žaga za boljše izkoriščanje gonilne sile. Razven tega spada še k podjetju 10 orolov lepega mladega gozda, ki se lahko s podjetjem ali brez istega kupi. Zaradi izborne kakovosti izdelane robe je podjetje sloveče po vsej bivši Avstro-Ogrski tako, da je odjem vsake izdelane robe najsigurnejši.

Reflektanti se vabijo. Cena po dogovoru.